

KRISTAUTASUNA ETA EUSKALERRIA

Zer da mitoa?

Izanik gabeko esanak. Izana ta esana ez dira biak bat izaten berez eta nai ta nai ez...

Kristautasunak ondatu du Euskalerraren jatorrasuna.

Orra topiko ta mito berri bat.

Egia dan ala ez, ajolik ez guri. Esatea naikoa da sinisteko. Bai, Urliak esan omen du; Berendiak idatzi omen du... ta naiko degu, beste gabe, sinisteko...

tautasuna erakutsi zigun euskaldunoi indar oiek ez zirela jainko; berezko indar batzuek baizik: beuren legeetan zebiltzen indarrak... Ta oien gaiñetik zegoela beste Izaki bat, ziren guzien iturburu ta oiñarri... Egi orretatik sortu ziran jakintza guziak: munduko indarren legeak aztertzeke atea iriki zitun kristautasunak Euskalerrietan...

Alaz ere, ez zituen oitura zaarrak erabat galdu; badeinkatu zituen kendu gabe ta or eldu dira guregaraiño Kristautasunaren tolesteetan...

**~

Euskalerraren jatortasuna zer da?

Gure aurrekoak leize-zuloetan bizi ziran: eiztariak ziren... Marrazkiak egiten zituzten koba-illunbeetan... Sorginkeri edo aztikerietan ibiltzen omen ziran... Orain amar milla urte.

Geroago Europara Indaoeuropeok sartu zira-nean, aietatik zenbait oitura ta pentsakera artu omen zituzten... Beti izan ditu artu-emanak Euskalerrriak bere ingumariko erriekin. Animismotik gbiltzan garai auetan, aztikeririk galtzeke.

Zortzi milla urte pasako ziran bitartean, erromatarrak guregana eldu ziraneako: kipula, porru, sartagi, tolare, ari, arto... Izen oiek aiekin batean edo etorriak ditugu... Zenbait siniskeri ta oitura ere bai, itzekin batera... Illeta oiturretan ta abar...

Kristautasuna etorri zitzaigun ondoren. Eta onek ekarri zigun aldaketa aundia pentsa-moldeetan, batez ere. Ordurarte aztikeria ta animismoa ziran buruen jaun da jabe. Izenak badu izanakin berezko lokarri bat eta izena menperatzen badet, izana ere menperatuko det (zion Aztikeri edo Sorginkeriak)... Kristautasunak erakutsi zigun euskaldunoi ez dala naikoa izena edo gauzen irudia menperatzea, izen eta irudi oien izana (errealitatea) menperatzeko... Ta ori egi galanta da.

Animismoak, berriz, munduko indar guziei anima bat esartzen zien barnean: eguzki, illargi, ibai, mendi, baso, oian, odei, itsaso, oñezkar, ortzi, iturri... Ortik sortu ziren jainko txiki asko... Kris-

Egizak on eta oker-bideetik alde, zion euskaldunen biotzak. Bazituen Mari'ren agindu batsuek ere... Oiek denak Kristautasunak, argi geiagokin eta xeetasun aundiagokin, erakutsi zien euskaldunari: maitasunaren agindua, amar mandamentuetan argitzen dena... Kristautasunaren okerrik aundiena euskalduna gizon jator biurtzea izan da. "Buskaldun fededun" egia izan dan arte, euskaldunak predikamentu aundia izan du mundu zabalean. Euskaldun izatea naikoa zan Ameriketean gizona onartua izateko: dokumenturik ederrena, euskal-izena... Izenakin bazan izana ere... Berez...? Ala Kristautasunaren egitez...? Dana dala, euskaldun aiek fededunak ziren. Fedeak eragiten bai dio gizonari jator jokatzen.

Fedea galdu ala, ari gera jatortasuna ta izen ona galtzen.

ANES 1972

